

A
6197



Kannatlikko Helena

Luggu,

kes 22 aastat mitmes willetsuskes
olnud.

Halle, wägga luggemisse wäart
luggeminne.

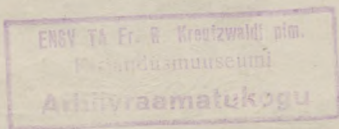


Pernus, 1869.

Trükkitud ja müa W. Bormi jures.

Der unveränderte Wiederabdruck von der Censur gestattet.

Reval, den 15. September 1868.



1955:1685

Aastal 1253 olli Italiamaal, Neapli linnas, üks peawannem woi piiskop, selle ödde olli Türgi keisre Antoniussele abbikasaks sanud. Kui sesamma keisri praua ennesest suggu lotis, satis keiser omma abbikasa wennale sest sõnnumid, ja pallus ka ühtlase nimmetada, mis lapsele nimme peaks pandama, kui Jummal tedda õnnelikult ilmale lasseks tulla? — Piiskop rõmustas ennast, kui need sõnnumid ta kätte tullid ja andis wastuseks: et kui poeg peaks sündima, siis temmale Konstanti nimmi panna, ja kui tüttar, siis Helena. — Ja kui keisri praua mahhasamisse aeg kätte tuli, tõi ta wägga illusa tütre ilmale, kellele piiskoppi tahtmist möda ka Helena nimmeks pandi. Se laps kaswatadi moistlikko juhatajatte al wägga moistlikuks ja jummalakartlikuks innimeseks. Agga nenda kui se laps iggapiddi aasta aastalt moistlikkumaks sai, nenda läks ta ka ühtepuhko illusamaks, nenda et iggaüks, kes silmad ta pole löi, otsego inglit arwas näggewad.

Kui sesamma tüttarlaps wieteistkümnne aastaseks olli samas, kutsus Jummal temma emma

fii ilmast ärra, mis ülle keif allamad kava leinafid — agga feige ennam tüttar ja abbikaas — sest ta olli üks wägga kallis innimenne omma ollemise polest. — Ja kui nüüd keisri leinaaeg möda olli, satis ta keigise madesse teenrid, kes temmale ni illusa abbikasa piddid otsima, kui ta tüttar olli. Otsiti kül, agga ni illusad ei leitud. Selle ülle läks ta muist pahhandusse ja muist kurbastusse pärrast otsego melest segaseks: et ta foggoni omma ennese tüttart ennesele abbikasaks hakkas tahtma. Ja kus jo kurrat korra küned sisse sanud, ei ta seält ennam naljalt tahha laska — ta katsub lihhaga ühhes nous ni palju, kui jouab, — et kül seford ta asfi ei aidand. Läks siis keiser kurratile omma lihya ülle wolli andes, omma tütre jure ja räis ommad häbbemattad mötted üles. Agga se noor innimenne, kes nissamma süddames puhhas, kui näus illus, ehmatas omma isä kõnne pärrast nenda ärra, et poolminnestuses isä ette põlweli langes ja sure heäleaga nuttes ütles: „Armas ja kallis isä! ma pallun, mötle Jummalä puhha seäduisse peäle, ärra lasse kurrati nou läbbi ennast hukatusse minna! pea parrem omma teenritega weel nou, ehk woiksid ennesele weel illusama abbikasa leida, kui minna ollen — mailm innimesi täis, ja hulga seltsist ikka ühhe illusa leiaksid, mis auga ennesele woiksid sada ja pidada, mispärrast tahhad siis nüüd mind ja iseseennast häbbi ja hukatusse sisse sata.“ — „Sellega polle mul teggemist“, ütles isä pahha melega, „ma koesin ennesele kedda ma tahhan.“

Agga Helena ütles: „Ma tahhan enneminne furra, kui sesugguse patto sisse ennaft anda.“

Agga selfammal aial ollid pagganad Neapli liinna alla tulnud sedda ärrawoitma. Sepärrast pallus seält piiskop omma õemeest, Dürgi keisert (Helena isat) appi tulla. Se peäle panni ka keiser Antonius ennaft walmis ja läks kahhetšakümne tuhhande mehhega Neapli liinna appi. Ja kui piiskop temma tullemist kulis, läks ta wärawa ette temma wasto, tedda terretama. Kui römoga teineteist ollid terretanud, tulli keisrile jälle kurrati kihwt süddameesse ja ta ütles piiskoppi wasto: „Nuwäärt isä! ollen nüüd tulnud teie liinna ja teid endid waenlaste käest peästma, mis ka lodan forda minnewad; agga peate mulle selle eest sedda lubbama, mis ma tahhan palluda, kui södda ükskord otsas, — ja kui arwate, et ei tahha lubbada, siis lähhän kohhe jälle omma teed taggasi, kust ollen tulnud.“ Piiskop lubbas ka hea melega, sest et ta koggoni sedda woinud arwatagi, et teisel sesuggune kolbmatta mõtte ja tahtminne olli. Keiser sai selle lubbamiße peäle wägga rõõmsaks, läks warši pagganatte wäe wasto wälja, sai peagi nende peäle woimust, ja aias neid seält maalt sutumaks ärra.

Kui se olli sündinud, ja waenlast ennam kußsagil karta ei olnud, läks keiser Antonius sure rōmo ja õiskamissoga Neapli liinna, kuß tedda sure tanno ja auustamissoga wasto woeti. Ja kui liinna piiskoppiga keik juttud sai aianud, ütles wimaks: „Nüüd pean kül jälle warši taggasi minnema, agga ennego ärra lähhän, peate mulle

sedda lubbama, mis mul palluda on." „Reigest süddamest!" ütles piiskop, „kuida woiksin ma omma isama peastjale middagi teelda, se olleks jo koggoni häbbematta luggu." „Hea küll," ütles keiser, „ei ma tahha ka muud suremad teedagi, kui et mulle mo tütre Helena abbitasaks lubbate, kes on teie õe tüttar." Selle ülle ehmatas piiskop esite nenda ärra, et ta ei teadnud, mis ta pididi rääkima — ütles siis ommeti kui jälle mõttele olli sanud: „Kallis õemees! palluge muud, mis igganes woimalik, tahhan lubbada, agga sedda ei woi minna omma ammeti ja süddame tunnistusse pärrast mitte lubbada, sest se on jo koggoni Jummal ja temma pühha seadusse wasto — sedda olleksite jo isegi piddand teädma." Agga keiser ei annud taggasi, waid ütles: „Teie ollete lubband mo palwe järrele tehha, ja muud ma ei tahha. Sa kui teie sedda ei tahha lubbada, siis tahhan wanduda, et ma enne Neapli liinast ei lähhä, ennego tedda sutumaks ollen ärrarisunud ja tuhha unnikuks teinud."

Kui piiskop sedda külis, käisid tuhhat hirmutajat mõtted temmast läbbi, egga teadnud, mis nouga omma õemeest sest rummalast ja kõlbmat-
tast mõttest ärrapöörda. Tükki aia pärrast, kui parremat nou ei leidnud, palus ta üht kuud aega anda, et ta woiks selle asja ülle parreminni järrele mõttelda. Sellega lubbas keiser esiotfas leppida, ja läks kurwa melega Neapli liinast ärra koio pole minnema; — agga tee peäl said ta kurjad mõtted jälle ta peäle woimust, ja hak-

kas nou piddama, mil wiſil omma tahtmiſt warſi korda ſata. Ja tulli temmale wimaſe ſe nou mele: et Neapli piiskoppi nimmel omma tütrele kirja kirjotaſ, nago olleſe piiskop temmale lubba annud omma iſſale abbikaſaſe ſada.

Ja ni pea, kui keiſer Antoniuſ omma koio (Konſtantinopoli linna) olli ſanud, tulli ta tüttar Helena temma waſto ja terretaſ tedda lahkeſte. Agga kui Antoniuſ tedda näggi, läſe pörgo tulli öiete ta ſüddameſ lahti, wöttiſ ta kae peuſſe ja ütles petja ſönnadega: „Armaſ tüttar! ſinna olled keikide mailma tüttarlaſte ſeaſt ſe ainuſ, kedda mo ſüdda armaſtab, ſind tahhan ma enneſele abbikaſaſe, ja ſedda lubba on mulle ka Neapli piiskop annud,“ ja näitiſ ſiiſ ka ſe walle kirja, miſ piiskoppi kirjotand ütles ollewad. Agga ſedda Helena koggoni ei tahtnud uſkuda, waid ütles: „Sedda piiskop ei woi lubbada, miſ Summal ommaſ pühhaſ ſeäduſſeſ keelnud. Ja ſepärraſt ei woi ma koggoni teie abbikaſaſe ſada, woi raiuge mind kül tüſſkiſe ja purruſe.“ Kui naad nenda tüſſi aega ſanno ollid wahhetanud ja keiſer näggi, et tüttar wägga kindel olli, kääſiſ ta tedda tänna öhto maggama minna ja homme hommiſuſe laulatamiſe waſto walmiſtada.

Kui ſiiſ Helena omma iſſa pörgoliſſe kangekaeluſt kül olli tundnud ja mingit nou ei leidnud, tedda parrematte mõttede peäle ſata, läſe ta iſſa rummaluſſe ja enneſe willetſuſſe pärraſt nutteſ omma maggamiſſe kambri. Kui Pariſſa,

Helena toatüdruk, sedda näggi, tahtis ta tedda sannadega kinnitada; — agga temma südda olli sest kurvastusest ni waematud, et seal kellegi trööstimisest fanna ei maksnud. Melest segga-seks läinud, ütles ommas süddame wallus: „Säh, Lariisa! siin on mõet“ — mis ta seinast rip-pumast wõttis, — tappa mind sega; sest en-neminne tahhan surra, kui patto ello ellada.“ Agga Lariisa ütles, ta ette põlweli langedes: „Ma pallun, jätke järrele! se ei kõlwa ka mit-te, — agga ma tahhan teile parrema nou anda: minge saddamasse, pakage seal üks laew ja katske koggoni woõrale male pöggeneda omma isä kiu-famisse eest.

Se nou olli wägga Helena mele pärrast, — ta sai nago ueks innimesseks, — panni warfi sojad rided selga, andis Lariisa kätte piisofesse kasti täie kuld rahha ja lääksid mollemad sadda-masse. Seal ärratasid nemmad ühhe laewamehhe ülles, selle wasto ütles Helena: „Tõuse rutto ülles, panne omma laew walmis ja wi mind ärra ühhe woõra male, kus ma omma isä kiu-famiste eest warjul woiksin olla.“ Agga laewa-mes ütles: „Kuida ma sedda peaksin julgema teha? Ma ei tohiks siis ennam jalgagi sia male tõsta, weel wähhäm teie isä ette miina.“ „Leiha woib tõmees iggast kohhast sada“, ütles Helena, „sa woid jo keige laewaga ühhe teise rigi alla ennast anda, ja peälegi annan minna sulle hulga rahha.“ Selle peäle lubbas siis laewamees teha, mis ta pallus. Helena jättis nüüd Lariisaga Summalaga ja läks laewameh-

hega laewa ja purjetasid kohhe minnema. Pariisa läks koio taggasi ja heitis maggama. Zeise päwa hommiko warrakult satis keiser omma wanema ministri Helenat laulatamissele kutsuma. Se läks Helena maggamisse kambri ukse tahha, kopputas, agga ust ei tehtud lahti; — wimaks, kui minister tuggewaminne kopputas, ärkas Pariisa, kes õ-wäsimussest alles raskest maggas, üles, ja teggi ukse lahti. Minister küsis: „Kas Helena, se uus noor keisri praua rides? keiser otab tedda jo.“ Pariisa laskis ta tupp ja läksid mollemad Helena kardinidega modi jure, ja Pariisa tombas kohhe kardinid eest ärra, nago polleks ta muud teädnudki, kui et Helena maggab. Agga kui ta tedda mitte ei näinud modis ollewad, teggi ta ennast wägga furwaks, ja nutma ja hulluma. Kui minister sedda näggi, läks ta ärra ja andis nähtud luggu keisrile teäda. Kui ta ministri suust sedda kuulis, et Helenat kussagil leida polle olnud, jäi ta ehmatusse pärrast kui post omma paika seisma. Ta kui ta ehmatusse tuhking wähhä lahkund olli, läks Helena kambri, ähwardas Pariisat tulle ja moögaga, kui ta Helenat wälja ei piddand saatma. Agga Pariisa ütles, et ta middagi ei tea. Se peäle käs kis keiser tedda wangi panna ja lubbas ellawalt är-rapõlletada lasta, kui ta mitte ei piddand tunnistama. Nende waljo sõnnade pärrast ehmatas Pariisa ärra, heitis keisri ette põlweli, pallus armo ja lubbas keis selgeste ja tõelikkult ülesrääkida, mis ta hinge tagga pid di ollema — ja ütles: „Gile õhto, kui meie maggama piddime

minnema, tahtis Helena isse ennesele otsa peäle tehha, mis minna waewalt sain ärrakeelda. Ta kui ma näggin, et ta waew wägga suur olli, andsin ma temmale nou, laewaga siit maalt ärramiinna — mis ka jo on sündinud." Sedda kuuldes sai keiser kui hulluks: miskas wallitsusse keppi ja keiserlikko kroni wasto maad, kääristas rided seljast lõhki, kiskus ennese karwo ja kääskis Pariisat filmapilk ärrapõlletada, mis ka peagi ilma armota sündis. Ta siis wandus temma ka, et ta enne rahhule tahha jada, ennego Helenat piddi leidma. Kääskis ka warsi ühhe sure laewa walmis panna, ja läks merre peäle, tüttart otsima.

Kas nüüd keiser purjetab ja otsib peäle, agga meie tahhame tähhele panna, kuida Helena kääski kääs.

Kui se laewamees, kelle laewa peäl Helena olli, kaua aega olli purjetand, sai ta wimaaks Hollandimale, kus Helena temmale hulga rahha andis ja temmaga Summalaga jättis. Ta seäl liggijärges olli üks naesterahwa-flooster, kuhho temma ka asset tahtis jada. Kui teised floostri-naesterahwad tedda merre poolt näggid tullemad, läksid ta wasto, terretasid lahkeste ja ollid rõõmsad, kui kuulsid, et ta nou olli nende jure jada. Agga ei sanud ta sedda rahho põlwe kuige kaua, mis nüüd lotis sada, sest tühja au kerjajad inimesesed ollid sedda keik teada sanud ja ka keiserile teada annud. Siis satis keiser seenna floostriisse sedda kääsko: „et kui naad ta tüttart taggasi ei sadaks, siis piddi nende flooster ärrapõlletud sa-

ma." Ni pea, kui Helena sedda kulis, et se klooster temma pärrast hädassee pididi sama, jättis ta keikide nonnidega Summalaga ja läks jälle ärra merre pole, kust küljest ta seenna olli tulnud — et kül kloostri-õed tedda heamelega polleks tahtnud lasta minna. Merre äress leidis ta õneks ühhe kaupmehhe omma laewaga, kedda ta pallus, ennast kasa wõtta. Sa kaupmees wõttis tedda hea melega. Agga kui nad weel kuigi kaugale polnud sanud, tullid neile merre-rööwolid ehk kaaprid omma laewaga wasto, woitsid nende laewa ärra, wiiskasid kaupmehhe ja ta laewamehhe merresse ja wõtsid Helena enneste laewa peäle. Rööwlitte pealik lõi kohhe patto=armas=tamisega filmad ta pole — läks liggi ja teggi omma rummalatte kõnnedega jo Helenale kohhe ärraräkimatta süddame wallo ja hirmo, et ta langeš põlwele ja ütles sure heäleaga nuttes: „Oh suur helde ja armolinne Summal! sa tead jo, et ma werre-sü eest pöggemenas ja sinno pühha seädust ja ennese tõsist au hoidmas ollen; pallun sind, ärra lasse mo puhtust, mis pöggemenisse läbbi ollen tahtnud hoida, nendesinnašte ülleanetumatte läbbi ärrarisuda, waid peästa mind nende käest, wata omma hallastaja filmadega mo peäle ja olle mulle armolinne! Amen.

Summal kulis ka Helena palwet; sest ni pea, kui palwe olli lõppetud, tousis merre peäl ni kange torm, mis rööwlitte laewa tuhhandeks tükkiks purruks ja keik rööwolid merre pohja löi; Helena üksi jäi ühhe laewa lae tükki peäle, kelle peäl tedda kaks päwa tulest eddasi aeti, funni ta

Inglisma ranna äre kunninga rohho-aia liggi sai, kuhho ta waewaga katsus ronnida, ja istus seina puhkama.

Pole tunni pärast läks Inglisma kunningas Hinrek omma suggulaste ja sõbradega rohhoaeda kõndima, näggi tedda emal rohho peäl istuwad, läks liggi, terretas lahkestes ja ütles: „Heitsite, kust teie seie olete sanud, ja kes on teie rided nenda ärrarikkunud?“ Helena kostis: „Ärge küsige mo kääst ilmaaego ni paljo, palun, andke mulle piisut leiba, kõht wägga tühhi ja ihho nõdder“, ja se peäle minnestas ta nõdurusse pärast ärra. — Kunningas istus ta korwa, wõttis ta pea omma põlwele peäle, panni temmale süddame finnitajat rohho ninna alla, kelle rammo hingates ennese siise tombas ja warsi toibus. Siis küsis kunningas jälle teistkorda, kuida ta rided ni hukka sanud? Ja siis rakis ta kunningale omma õnnetust. Se sai selle läbbi nenda armolisest ta wasto, et ta tedda omma tõldas Londoni linna lastis wia; sest ta olli ta riettest jo arwand, et ta wist mitte alwast soust ei woinud olla.

Ja kui nüüd Helena tükki aega kunninglikkus maias olli elland, ja kunningas temma wisiid ja kumbed iggapiddi tähhele pannes head näggi ollewad, ja temmaga ütskord üksi kõndima läks, küsis ta, kust maalt ja misuggusest suggust Helena pididi ollema. Ägga ta langes põlweli ja ütles: „Mulik kunningas! ärge armage sedda mulle mitte süüks, et ma teile omma maad egga suggu ei woi nimmetada, sest ma ollen omma

isja tahtmist wasto ommalt maalt ärrapöggene-
 nud, sepärrast et ta mind Summala pühha seä-
 dusse wasto abbikasaks tahtis — ja kuida ma
 seie ollen sanud, sedda ollen teile jo räfinud.“
 Ei pärrinud siis ka funningas temma käest selle
 polest enam middagi, agga ta moistlikkust olle-
 misest ja keigest, mis ta temmast tännini olli
 tähhele pannud, arwas ta, et temma wist surest
 soust woi olla, hakkas ta kätte finni, töstis
 tedda ülles ja ütles: „Ma arwan, et teie wist
 wäärt ollete funninglikkust abbikasaks sada, se-
 pärrast tahhaksin teid ommale abbikasaks ja Ing-
 liisma funninglikkust prauaks tösta.“ Helena
 langes jälle ta ette ja ütles: „Suur funningas!
 se olleks kül keikide melest naero wäärt, et keik
 teised funninglikkud tüttarlapsed tähhele panne-
 matta jättaksid ja üht sesuggust tahhaksite wötta,
 kedda teie ei tunne, ei ta maad egga sugguwõssa,
 ja kellel mingisuggust warra polle.“ Need al-
 landlikkud sannad finnitaksid funninga armastust
 Helena wasto weel enam ja ta hakkas ta käest
 finni ja ütles: „Kallis armoke! mul on war-
 randust kül, et mollemad süa woime sada.“ Ta
 mollemad läksid koio. Se peäle läks funningas
 omma emma jure ja rakis ka temmale omma
 nou ja laskis keikis paikus teada anda, et ta
 Helenat funninglikkust prauaks tahhab fronida,
 ja et iggaüks tedda nisamma peaks auustama,
 kui tedda ennast. Sedda ka keik hea melega lub-
 basid. Agga temma emma seisis selle wasto:
 kutsus funninga kõrwale ja ütles: „Dled sa hul
 woi jams, et sa sesuggusega tahhad laulatada

laske, kes jo keik mailma läbbi hulkund, kellest sa ei tea ei isfamaad egga sugguwõssa ja kes jo isfegi ennesest häbbeneb räkides? Sest woiksid sa isfegi moista, et se koggoni kõlbmatta on, sesugust wõtta, kes mailmas, kes teab mis jo teind. Mõttele enne parreminne järrele, ennego sedda ette wõttad, mis sulle ehk takka järrele iggameeseks teotusfeks woiks tulla, — ja kui sa ülle mohtamisse ja nou teed, siis tahhan teile luggu lüa, mis teile mollemile peawallo peab teggema." — Selle polest ei waltetand ta mitte; sest ta teggi nende wahhele sesuggust tulli ja waewa, et ta selle pärrast isfi seitsme noumehhega pärrast ellawalt sai ärrapõlletud. — Agga kunningas ütles: „Sinno ähwardamist ei panne ma tähhelegi, te sinna, mis so kawwalus sind ial õpetab, siiski wõttan tedda abbiwasaks; sest temma head wiisid tunnen ma jo nisamma hästi, — kui sinno kawwalust, ja mis ta seisusse polest allam, sedda on ta wiiside polest ülle." —

Sis läks kunningas ärra, andis teenrittele käsko, keikis asjus pulma wasto ehhitada. Monne päwa pärrast, kui keik walmistud olli, laskis kunningas ennast Helenaga aupiddi laulatada, ja peti pulmad terweste kümme päwa — ja ni ausad ja uhked, et Inglisemaal seddasarnast enne polnud nähtud. Pärrast pulmi läks iggaüks koio ja kunninga emma Toweri lõssi, kus ta elloasset olli, — agga ta südda tahtis wihha pärrast lõheda. Ja kunningas jäi omma nore abbiwasaga Londoni linna, kus naad kaks aastat wägga kallist ello ellasid. Selle aia sees olli ka jo He-

lena suggu otama sanud. — Sündisid temmale kaks poega, kes kunninga emma karmwalusse läbbi mitme willetsuusse kätte sattunud, kuida pärrast kuulda fame.

Enne weel, kui kunningas omma armsa abbi kasa suggu olli nähha sanud, tulli temmale kirri, et pagganad Sardinia-maad tulle ja moõgaga laastama tulnud, ja palluti tedda öiete rutustu appi tulla. Ta panni ka ennast sure hulga rahwa ja laewadega walmis, panni ühhe uštawa wūrsti ennese assemele, selle nimmi olli Rosester. Ta laskis ka kolm kuld pitseri tehha, keik ühte modi kirjadega; ühhe neist wöttis ennesele, teise andis omma abbi kasele ja kolmandama selle wūrstile, kes ta assemele pididi jama. Kinnitas siis wūrsti öiete tuggewaste, et temma rigi eest, agga weel ennam ta abbi kasa hea eest hoolt peakis kandma. Ta kui omma abbi kasa ja keikide teenrittega Summalaga olli jätnud, läks ta sõameestega laewa ja purjetas eddasi.

Pärrast kunninga ärraminnemist käis ta wana emma Helenat ta raske-jalla aial saggedaste maatmas. Üksford leidis ta omma minnia magamast — ja sedda olli ta jo ammo ootnud — wöttis tasfa-hiljokeste Helena taskust ta pitseri, ruttas koio, laskis kullaseppa tulla, kes temmale kellegi hinge teadmatta sesammasugguse pitseri pididi teggema. Kui pitser walmis olli, jooksis ruttuste ja wiis Helena pitseri jälle sallaja ta tasko. Agga selle kullaseppa, kes temmale pitseri olli teinud, tappis kihwtiga ärra.

Helena mahhasaminne tuli siis ka pea kätte, ja ta sünnitas kaks illusat poeglast ilmale. Selle ülle said keik koddused kunninglikkud teenrid rõõmsaks, ja keige ennam würst Dosester, — kes ka warsi ühhe mehhe läbbi kirjaga neid sõnnumid kunningale satis. Agga et tee kunninga emma lossi jurest läbbi kais, sepärrast laskis se tigge naesterahwas walmada, et kui kegi kunningale middagi sannumid piddi wima, et sedda siis enne temma jure kutsuda. Sa ni pea, kui se mees, kes würsti kirjaga kunninga jure piddi minnema, seält möda piddi minnema, kutsuti tedda tuppa, anti kallist roga süa ja seggajat jomaaega jua, kunni wimaiks raskeste maggama jäi. Siis wõttis kunninga emma se kirja temma taskust, wõttis lahti ja leidis kirjutud ollewad, „et Helenal kaks illusat poeglast sündinud.“ Selle kirja põletas ta kohhe ärra ja kirjotas selle assemele ühhe teise ja nimmetas sedda: „et Helena kaks imme-näggo koera poega ilmale tonud“, mis peäle ta wastust palus, kas neid piddi ärrahukkutama woi ellusse jätama. Selle kirja panni ta selle pitseriga kinni, mis ta Helena pitseri järrele kullaseppa olli lastnud tehha, ja pistis mehhe tasko. Kui mees üles ärkas, ruttas ta minnema, ilma et olleks teadnud, mis tempo kunninga emma olli teinud. Peäle sedda laskis se üllekohtune naesterahwas keikis paikus teede peäl warritseda, kas kegi kunninga jure piddi minnema ehk seält tulles, ja wabbandas omma teggo sellega heaks, et ütles ennesel suurt iggatsemisist ollewad, ommaist poiaist sannumid sada.

Kirja-weddaja sai ka peagi kunninga jure ja andis kirja temma kätte. Kui kunningas sedda walle-kirja lugges, läks ta häbbi pärrast üsna punnaseks, ja andis sedda luggu Meapli piiskop-pile (Helena onnole) teada, kes ka sel aial sõaleris olli. Se panni sedda nisamma immeks, ja küsis kunninga käest, kust maalt ja mis-suggusest seisusest ta abbikasa pididi ollema? Siis juttustas kunningas temmale, et ta omma abbikasa merre ärest ommast rohho-aiaist leidnud, kes omma isä eest ärrapõggenenud, kes tedda tahtnud kossida, — ja kuida temma tedda omma emma tahtmist wasto ommale kossinud, agga et ta weel tännini polle teada sanud, kust maalt ehk mis-suggusest seisusest temma pididi ollema. Selle jutto üle ehmatas piiskop ja ütles: „Teie sõnade järrele arwan ma et teie minno õe tütre Helena ollete naaseks wõtnud, kes omma isä kiusamiste pärrast ommalt maalt ärra läinud ja kellest ükski tännini polle teada sanud, kuhho ta läinud.“ Nende sannade läbbi sai kunningas piisut rõõmsamaks, agga siiski olli ta rahhota nende sannumitte pärrast, mis temmale kotto fulutud. Piiskop katsus kül iggawisi ta meelt jahhutada ja ütles: „Sedda kirja on ehk üks üleanneto innimenne kirjotand, et teie abbikasa teie melest alwaks tehha; sedda on ehk teie omma emma teinud, sest minno melest näitab se kirri ühhe naesterahwa kirjotud ollewad.“ Agga kunningas ei tahtnud sedda uskuda, waid ütles: „Et se kirri minno abbikasa woi würesti pitseriga finni on pandud, sepärrast ei woi egga

sa ma muud armada, kui et se wūrsti ehk minno ennese abbikasa kirjutud on." Piiskop seisis selle wasto ja ütles: „Se woib jo ehk ka olla, et kegi ennesele just sesugguse pitseri sallaja on lasknud tehha; sepärrast jäge sekskorraks rahhole ja kirjotage, et teie abbikasa ihho suggu teie taggasi minnemisse aiani ülles saab hoitud, ja minna sadan siit ühhe mehhe, kes kirja seäna wiib.“ Se nou olli kunninga mele pärrast. Ja kui piiskoppist sadetud kirjakandja Toweri lossi jure sai (kus kunninga emma asfet olli), ollid warritsejad tedda otamas, kes tedda kunninga emma jure wisid, surepidi wasto wõtsid, kunni ta joobnuks jäi ja maggama uinu. Warfi wõttis kunninga wanna emma kirja mehhe taskust, lugges ülle, wiiskas tüllesse ja laskis omma sallasjade kirjotaja ue kirja wūrsti kätte kirjotada (kellele ta pärrast kullasseppa teed näitis), ja se kirri olli nenda: „Mo abbikasa Helena pead sa wibimatta temma kahhe lapsaga ärrapõletama.“ Kui se wanna maddo selle kirja omma pitseriga finni olli pannud, pistis ta sedda mehhe tasko. — Pärrast laskis ta sellesamma salla-kirjotaja, ennego tedda maggama panni, weel kahheksa kirja kirjotada, — ja üks neist olli waljum, kui teine, ja wiimse sees weel nimmetadi: „et kui wūrst kaua aega pididi wiitma, Helenat temma kahhe werdjaga ärrahukkates, siis pididi ta isse ka hukkatud sama.“ Need kirjad satis ta pärrast ükskawalt wūrsti kätte; kuida warfi kuulda same.

Ja kui siis piiskoppi sadetud mees ommast jo-

waštusest üles ärkas, läks ärra ja wiis kirja wūrsti kätte. Wūrst lugges, — ehmatas ja küssis: „Kust sa selle kirja said?“ Mees wastas: „Kunningas Hinrek andis selle mo kätte.“ Wūrst ütles: „Sa walletad! sedda ei woi kuningas mitte kirjotand olla.“ Agga ta meel sai wägga kirjufs — laskis kirja-toja wahhi alla panna, kunni ta sest asjast selgemat arro pididi sama.

Kui siis, ni kui jo eespool nimmetud, kuningas emma weel kahheksa kirja omma kirjotaga olli lasknud kirjotada, ja kirjotajat pärrast ärralöppetanud, et ta pahha teggo sallaja pididi jamma laskis ta kahheksa woõrast meest ennese jure kutsuda, lubbas iggamehhele kümme naela kulda, kui naad iggaüks ommal seatud päwal ühhe kirja wallitseja wūrsti kätte pididi wima ja ütlema, et kuningas Hinrek neid Sardiniamaal saatnud. Sedda lubbasid mehhed wandega finnitades. Ta laskis siis need mehhed, iggapääw ühhe, korra pärrast ommad kirjad wūrsti kätte wia. Kui wūrst ni mitto kirja sai, ei teadnud ta, mis ta pididi teggema. Ta kui küssagilt nou ei leidnud, laskis kuningas emma omma jure palluda. Se tuli. Wūrst näitis need kirjad ja ütles: „Need ollen ma teie poia kääst sanud; ei ma tohhi neid Helenale näidata, egga tea ka, mis pean teggema; sepärrast pallun nimmetada, mis teie armate.“ — Nüüd küsis ta öiete parraja — kurrati eestweddaja kääst nou. Wanna mad-do kostis: „Mis teie neid kirjo Helenale siis kardate näitates, egga teie neid polle kirjotand? ehk mis se aitab, üksford peate ommeti näitama;

ja kui teie kardate näitades, küll minna siis näitan." Väksid siis mollemad, würist ja wanna emmake Helena jure ja andsid kirjad luggeda. Kui ta neid olli luggenud, ehmatas ta nenda ärra, et ta esüte sannagi woinud räkida. Pärast, kui olli toibunud, hakkas wägga halledaste nutma ja ütles: „Oh Summal, oh Summal! kust se peaks tulles, et mo mees ommas südames minno wasto ni kurja nou on piddanud? Kui kotto läks olli ta mo wasto kui ingel, ja mis nüüd? — Eks sest olleks küll olnud, et ta mind ennesest ärra olleks aianud — agga nüüd ta ei tahha mind ellussegi jätta?" — Keis, kes seal liggijärges ollid, nutsid Helena pärrast sure heälega. Ja Helenal olleks weel rohkem halledusse kaebamist olnud, kui mitte kunninga emma tedda mitme tühja narrimisega — otsego Judas Iskariot polleks finnitunud.

Agga sest finnitusest ei sanud Helena suurt, sest jubba nattokestse aia pärrast tulli jälle kolmas kirri, pahhem kui endised. Siis läks wanna emma ta jure ja ütles: „Dle rahhul, tüttar, ni kaua kui minna ellan, ei pea sulle middagi pahha sündima, kui ma ka omma ello sinno eest peaksin andma." Selle ülle sai Helena jälle piisut rõõmsamaks, egga teadnud hingeski, et see samma trööstia ta werre-waenlane olli. Teisel ja kolmandamal päwal tullid jälle ued kirjad ja ikka furd forralt waljumad. Siis ütles würist selle ülle wägga ehmatand ja immeks pannes wanna emma wasto: „Mis peame selle asja polest teggema?" Kawwal naene kostis: „Mo

poia kirjad lähwad kord korralt waljumaks, se-
pärast tahhan minna ennast sest asjast foggoni
lahti lüa, sest ma kardan omma poia wihha."

Teiste päiwi sees tullid jälle ued ramatud,
iggapääw üks, funni kahheksa tükki sai — ja
selle keige eßimessega ühtekokko ühheksa. Kui se
wiimne ja keige waljum olli tulnud, tuli wanna
emma kord jälle wüürsti jure ja ütles: „Arge
mind ennam selle asja siße kiskuge, minna ei
wõi omma poia käsikude wasto mitte panna, et
keik rigi asjad hukka ei peaks minnema.“ —
Wüürst olli nüüd keige ennam kimpus, sest ühhelt
poolt olli temmal omma ello ja warrandust kahjo
kautades, kui ta funninga käsiko ei piddand täit-
ma, ja teiselt poolt olli temmal pea nissamma
raske ilmasüta funninga prauat ta lastega ärra-
põlletada. — Ja wüürsti kohto-noumehhed ütlesid:
„Parrem on, et üks naesterahwas otsa saab,
kui et paljo innimesse õnnetusse siße peaksid sa-
ma — se on jo funninga käsik, et ta otsa peab
sama, mis sul sest siis süüd on.“

Et ka wüürstki parremat nou ei leidnud, se-
pärast wöttis wiimse kirja, läks Helena jure,
lugges temmale sedda nuttes ette ja ütles: „Ma
nääksin, et ma mitte ilma olleks sündinud, sest
siis polleks nüüd mul ka tarwis sesuggust hir-
must käsiko täita.“ Agga Helena ütles: „Kui
mo issand funningas sedda tahhab, siis ollen ma
sellega rahhul ja tahhan hea melega surra; agga
se kurwastab mind wägga, et mo lapsed min-
noga hukkatud peawad sama, kes weel kellegile
pahha polle teinud; ph olleks ma weel kord om-

ma mehhega fanna kõnnelda sanud." — „Se ei moi sündida“, ütles würst, „sest ma pean peäle sedda, et ma teid ärrapõlletada lasšen, teiest üht märki jätma, et kui ta taggasi tulleb, ei moi õõlda, et ma kellegi teise teie assemel ollen ärrapõlletand.“ „Wõtke siis“, ütles Helena, „mo käsfi selle sõrmuksega, mis ta mulle armastuskes andis, kui ta mind koskis, et ta sedda nähhes omma waljust wõttaks kahhetseda ja eddespidi üht asja selgeminne järrele kulada.“ Ta würst käs kis üht teenrit Helena kät otsast ärraraiuda.

Kui se luggu Londoni linnas rahwale teada sai, siis tousis sest suur kärra, ja tahheti würsti koggoni ärra tappa, sest Helena olli omma hea wiiside ja armolisese ollemisese pärrast keikide melest wägga armsaks sanud. Sedda kärra nähhes ja kuuldes las kis ka Helenat taggasi wia, ja pididi tedda ilma kellegi teadmatta homme hommiko warra ärrapõlletama. Sest wiis würst tedda ta lastega omma maiasse, kus keik se õ keigel ärraräkimatta kurwastust olli, keige ennam würsti õe Marial, kes kurwastusse pärrast koggoni pool jamsiks läks, ja ütles: „Kui teie meie kunninga armsa abbikasa lassete ärrahukkata, siis ei tahha minna ka mitte ühte filma pilko ellada.“ Ta langes omma wenna ette põlweli ja ütles waljo heäleaga nuttes: „Mo armas wend, lasse Helena ellusse jada ja mind ta assemele ärrapõlletada.“ Sedda ei tahtnud würst lubbada. Ugga temma ütles: „Lassee ridadest kaks last tehha; need wõttan miana omma kätte peäle, kui ma purida peäle lähhän, et kui kegi emalt mind nääb, mind He-

lena armab ollewad — agga Helenat jätta el-
 lusse; sest se on jo parrem, kui minna üksi otša
 saan, kui et meid nelli korraga peab otša sama
 — sest kui Helena omma lastega ärrapõlletakse,
 tahhan minna ka nende kõrwas ärrapõlletada.”
 — Sedda kuuldes sai Helena öiete kurwaks ja
 minnestas ärra. Siis hüdis Maria: „Mo is-
 sand wend! wi kunninga abbikasa kussagile war-
 juldasse paika; minna tahhan temma eest surra.”
 Würost kostis: „Õdde! ma nään et sa ni wägga
 kangeste temma eest tahhad surra, sepärrast tahhan
 minna ka so nou ja tahtmisse järrele tehha.” Las-
 kis siis Maria kae ärraraiuda, et se Helena kae
 asfemele kunningale tunnistusse märgiks pididi jä-
 ma, ja Helena kae panni ta ühhe kastikesse sisse
 ja siddus selle kastikesse keige käega Helena teise
 lapse kaela. Agga kui Helena omma nõrgus-
 tusest olli toibunud, panni würost ta kahhe
 poiokessega ühte pati, andis kolm leiba ja muud
 kõrwas ja jomaaega kasa ja satis merre peäle
 Jummalale tule hokeks. Sa würosti õdde sai hom-
 miko enne päwa touso ärrapõlletud.

Helenat ja ta lapsi aias tuul padiga Prant-
 susema randa ühhe metsa äre. Seäl alles ha-
 kas ta omma willetsust ja hädda öiete järrele
 mõtlema ja isseärranis würosti õe Maria surma
 pärrast hirmsaste nutma. „Oh!” ütles ta, „sa
 ustaw ja puhhas neitsike, mikspärrast olled sa
 ennese werrega mulle ello ostonud, mis ma siin
 metsas kiskjatte metsaliste eest ommeti ei jowa
 hoida; ehk kui ma ka kül metsaliste polest woik-
 sin ellada, agga kust ma ennesele ja ennese kahhe

lapsele süa wöttan? Mis kaga ma süa woin te-
nida ehk murretseda, mul on üks ainus käsfi?"
Selle leina-kaebamisse peäle jäi ta maggama.
Siis tullid hunt ja karmo, teine ahnitses teise
lapse lõuge wahhele ja läksid metsa. Agga met-
sas läksid kahheksste tüllisse, sest mollemad taht-
sid mollemid lapsi üksi sada. Sedda näggi emalt
üks metsamees, kes koggoni metsas peaaego lap-
sest sadik olli ellanud, ni kui wannal aial sedda
saggedaste sündis; se jooksis rutto, ja tahtis lapsi
nende kiskjatte käest ärrawõtta. Hunt laskis
selle lapse warsti lahti, mis temma suus olli, ag-
ga karmo läks karrates teisega omma peesja jure.
Se ühhe lapse wõttis nüüd metsmees ja wiis
omma kopasse. Pärast läks ja otsis ka karmo
peesja üles, otas seal liggijärges senni, kui karmo
peesast ärra toidust läks otsima, ja wõttis siis
ka selle lapse seält ja wiis kopasse. Sedda nim-
metas ta nüüd Ursus (mis Laddina keele sanna
on ja meie keeles karrut tähhendab), sest et tedda
karmo käest olli peastnud, ja sedda teist nimmetas
Käeks selle kae pärast, mis temmal kastikesega
kaelas olli. Mollemad kaswatas ta waest wisi
kuusteistkümmend aastat.

Agga kui Helena üles ärkas ja omma lapsi
kussagilt ei leidnud, hakkas ta ni halledaste nut-
ma ja küssendama, et kiwwidki olleks piddand
armo andma. „Oh minna õnneto ja willets in-
nimenne“, ütles ta, „kus on mo lapsukesed?
oh olleks need moistmatta kiskjad mind ka ärra-
murdnud, kui naad mo keige kallimad panti, ja
keige armsamaid finnitajad mo häbda, ärrawi-

fid! egga neid ükski ennam moi peästa ja mo fätte tua." Nenda seisis ta seäl, ommas wae-
was ni tuim, kui se, kes kül ellab, agga ommeti
ei tea, et ta ellab; ta watas senna ja tenna,
agga ei näinud muud kui teisel polel pakso metsa
ja teisel polel laggedat merd. Wimaks näggi ta
emal merre peäl üht kauba laewa. Selle pole
kissendas keigest wäest, et tedda Summala pär-
rast aidata ja kasa wotta. Agga kes sedda senna
kaugele pididi kuulma. Ommeti õnneks purjetas
laewa perremees, otse Summala sunnitud, senna
ma äre, kus Helena olli, laskis laewa ankrusse
panna ja tulli omma rahwaga mäele nattokest
jahhutama. Seält leidis ta Helena eest. Se
kohhe pallus ennast kasa wotta, kuhho pididi
minnema. Sedda lubbas laewa perremees, kui
ta Helena käest keik ta willetsusjed kuulda olli
sanud. Läksid warssi laewa, purjetasid eddasi ja
said monne päwa pärrast Prantsusema Nan-
tesse linna, kuhho Helena jäi. Agga laew läks
seält jälle eddasi. Seäl linna ei aitud tem-
mal mu nou, kui et pididi kerjamisse peäle heit-
ma — ehk kust ta siis muido kõhhowarra olleks
sanud. Wimaks sai ühhe waese naesterahwa jures
ommeti korteri asset, agga süa pididi ikka kerja-
ma, sest et se, kelle jures ta korteri asset olli sa-
nud, issegi peaaego teiste armastusse annetest
ellas. Ta sesugguses kerjaja põlmes ellas Hele-
na Nantesse linna kuusteistkümmend aastad öiete
waewa wiisi.

Umbeš sel aial, kui Helena Nantesse linna
olli sanud, olli Türgi keiser Antonius omma tüt-

tart ikka otsides Hollandi male juhtunud, senna kohta, kus se naesterahwa ehk nonni klooster olli, kus Helena ka nattokesse aega olnud, kui ta essite omma isä eest olli ärrapöggenenud. Antonius laskis ennast mäele sõuda, läks nimmetud kloostriisse ja pärriis Helenat tagga. Agga kloostri üllem naesterahwas wabbandas ennast ja ütles: „Ta olli küll nattokesse aega siin; agga kui ta kuulda sai, et ta ellopaike teil teada olli, läks ta siit ärra ühhe laewa peäle; agga kuhho ta läinud ehk sanud, kus ta praego peaks ollema, ehk kuida ta kässi peaks käima, sedda polle ma weel tännini mitte kuulda sanud — ehk kas ta alles ellus, moi koggoni jo surnud.“ Sedda kuuldes sai keiser wägga kurwaks, ja wandus, et ta enne järrele ei tahha jätta Helenat otsimast, kui temmast ka keigewähemalt sannumid olleks sanud, kas ta alles ellus moi ehk jo surnud. — Läks seält ärra ja purjetas umbes eddasi. Agga tulles siin mele tulletada, et kurrat selle esimesse kiusaja mõttega temmast jo olli lahkunud, ja otsis siis Antonius ta isä tedda nüüd wannema puhta armastusse pärrast lapse wasto, ja mitte patto-armastusse pärrast.

Tahhame nüüd ka wahhel Helena mehhe, selle Inglise=ma kunninga Hinreko asja tähhele panna. Kui kunningas Hinrek omma asja Italia=maal korda olli saatnud — waenlastele näidand, kus tee koio lähhäb, pöris ta koio pole minnema. See peält satis ta ennese ele wallitseja würstile omma taggasi tullemisest sanna ja ka paljo terwist omma kallil abbi kasa Helenale. Meid san-

numid kuuldes ütles würst Rosester: „Kui funningas tedda (Helenat) nenda armastab, miks ta tedda siis ta kahhe lapsega ärrapõlletada kääkis?“ „Mis jut se on“, ütles sannumeandja, „kas teie ollete selle keige parrema ja illusama innimesse siin ma peäl, kedda meie funningas ennam armastab kui omma ennese ello, kas selle ollete ärrapõlletand? — Kui sedda ollete teinud, siis annaksin minna omma poolt nou, aegsaste warjopaika otsida, sest egga sesuggusest asjast head moi tulla.“ Kui würst sedda kulis, moistis ta jo ette ärra, et funninga kirjade jures suurt seggadust olli tehtud — agga ei ta teadnud praego weel armada, kas need kiusamised Helena moi temma pärrast tehtud — hakkas kibbedaste nutma ja kaebama.

Warsti tuli ka funningas isse Londoni linna, kus würst tedda sure auga wasto wõttis. Ta keige eessimeseks kohhe küsis, kuidas ta abbikasa kääsi pididi kääima. „Wägga hästi“, kostis würst — sest ta ei tahtnud omma head funningast ni äkkiiste kurwastada. „Summal olgo tännatud!“ ütles se peäle funningas, „et ta mulle tännini terwist annud, et tedda jälle nähha saan ja temmaga jutto aiada.“ Runninga wanna emma — nago kahhe otsaga worst — tuli ka liggi, teretas poega ja teggi ennast wägga kurwanäoliseks. Sedda panni funningas wägga immeks ja ütles: „Emma! mis sul wigga, et sa ni kurw olled? „Oh poeg!“ ütles emma, „miks ma ei pea kurw ollema; sest Rosester, se mailma mõrtsuf, on need ärrapõlletanud, kes sul wist siin

ilmas feige armsamad ollid — Helena ja ta kaks poega." Need sannad teggid funninga otsego hulluks ja kaskis würsti ilma sanna lausumatta filmapilk ärratappa. Würst ehmatas selle üle küll wägga ärra, agga ütles: „Sedda mis minna ollen teinud, sedda ollete teie, aumäärt funningas, kasknud.“ „Kas sa pörane pead su omma wallega!“ kiskendas funningas; „sa kirjotasid mulle wallelikko wisi, et temma kaks koera poega ilmale tonud, ja nüüd se polle ommeti tõssi.“ Kui würst kahte koera kulis nimmetadawad, moistsis ta üsna selgeste, et üleannetumad innimesesed temmast sadetud kirja jures kelmust teinud, ja tahtis ennese eest kosta. Agga se tige-geдушsega otsast otsani täidetud funninga emma ütles omma poia wasto: „Kui sa Helenat nenda armastad, kui sa praego rägid, siis peaksid ka need, kes ta surma pärrast süallused on, warssi omma tenitud palka kätte sama.“ Se kihutas funningast weel ennam wihhale, — ta tombas moõga tuppest, ähwardas würsti tappa ja ütles: „Ütle mulle ommeti, kust sa selle julgusse wõtsid, et sa mo abbikasa ta kahhe lapssega lastsid ärrapõlletada?“ „Sedda polleks minna wist mitte teinud“, kostis würst, „kui teie mitte ühheksa kirjalikko kasko isse polleks annud, sedda tehha — kuidas ma siin pididin julgema ühheksakordse kasko wasto panna.“ — „Kas need ühheksa kirja alles so kääs?“ küsis funningas. — „Jah! keif mo kääs — agga sel filmapilgul koddos; ja peäle sedda on mul ka weel ühheksa hinges meest, kes need kirjad mo kätte töid, ja kes endid keif

kunninga kääso peäle ütlesid wäljas ollemad." „Kui se nenda tössi on, kuida sa praego rägid“, ütles kunningas, „siis annan ma sulle andeks, agga ommeti tahhan sedda parreminne järrele kulada.“ Se peäle läks kunningas wägga kurwa melega omma maiasse. Senna läks ta emma — se pörgo tuf — takka järrele, ja ütles jälle poiale: „Mis sa ni kaua aega widad; eks sa lasse sedda mõrtsukast warsi wõlluksse tombata — kes teab, mis so ennesegagi ehk tahhab teha.“ Nenda ja teist wisi püdis ja katsus ta kunningast würssti wasto ennam wihhale ärritada.

Warsi tulli selle järrele üks woõras mees tuppa, kes kunningale sanna töi, et Türgi keiser Londoni liina alla tulnud, ja et ta lubba palub monneks päwaks Londoni liina jada. Se sannum teggi kunningast jälle ni rõõmsaks, et ta keif pahhandusfed ja kurwastusfed ärraunnuštas, hobbose saddulasse laskis panna ja ue woõrale wasto sõitis. Ja kui ta tedda olli terretanud, küsis ta: „Mis asji teid selle pitka ja waewalist reisi on fundinud ette wõtma?“ „Ma otsin omma tüttart“, kostis keiser, kelle nimmi Helena. Se peäle ütles kunningas: „Minna olen ka ühhe Helena pärrast leinamas, kedda mo würsst Rosester ta kahhe lapsega on ärrapõlletanud; mispärrast ta sedda teinud, ei olle ma weel tännini teada sanud.“ Kui keiser Antonius sedda kulis, kahwatas ta näust ärra ja küsis: „Kust se innimenne pärralt olli?“ Kunningas Hinrek kostis: „Sedda ei tea ma tännini weel mitte; leidsin tedda merre ärest omma rohhoaiašt, ja

ta ennese jutto järrele olli ta ommalt maalt är-
rapöggenuð omma isfa eest, kes tedda abbikasaks
tahnud; agga minna wötsin tedda, et mo emma
kül selle wasto seisib, ommale abbikasaks." Kui
keiser sedda külis, hüdis ta waljo heälega: „Oh
mo kallib tüttar! oh mo tüttar! woi nüüd ol-
led furnud! — mis ello minnulgi ennam on! —
kurwastus tappab mind enneaega! „Nende san-
nade ülle sai kuningas Hinrek ka jälle ni kur-
waks, et kegi ei teädnuð, kumba enne ehk ennam
olleks tarwis finnitada. Ja mollemad läksid su-
res kurwastuskes Londoni linna.

Ja kui mollemad wallitsejad linna ollid sanud,
kutsuti würost Rosester ette, kes omma asja pididi
selgeks teggema. Se tuli, ja tõi ka need üh-
heksa kirja-tojad, iggaühhel se kirri käes, mis ta
olli tonud, kuningas ette; sest würost olli neid
keiki wahhi alla pannud. Ja kuningas laskis
würosti need kirjad korra järrele ennese ette lug-
geda, ja würost näitis ka igga kirja peäl kuningas
ennese pitseri. Selle ülle immetelledes laskis
kuningas iggaühhe kirja toja üksi — korra jär-
rele — wanduda, selle peäle: kelle käest ja kust
naad iggaüks omma kirja ollid sanud. Esimesse
kirja toja wandus selle peäle, et ta omma ra-
mato Neapli piiskoppi käest sanud. — „Siis
on piiskop mulle sedda tülli teinud!“ kiskendas
kuningas wihhaga, „se ei pea temmale tasu-
matta jäma.“ Siis lasti ka need teised kahheksa
ükskawalt wanduda. Seitse neist wandusid wal-
let; agga wiimne ütles: „Et ma kül ei tea, mis
teie, auwäärt kuningas, minnoga tete, kas las-

fete mind ärrapöüetada moi moögaga tappa, siiski tahhan töt rävida." Kui funninga emma, kes ennast ka liggi olli aianud, sedda kulis, et se töt tahtis rävida, tahtis ta sedda asja ärra seggada ja ütles: „Mo poeg, mis luggu se on, et sa ni kaua aega widad, egga weel sedda mõrtsukast, kes so keige kallimat ni üllekohtusel kombel ärrahukkanud, et sa sedda ta tenistust möda ei nuhtle." — Subba würst olli uut julgust sanud, ja ütles nende sannade peäle funningale: „Nuwäärt suur funningas! kui teie kotto ärraläksite, andsite keif wallitsusse otsust minno kätte, ja minno käes on ta weel selle tunnini, sest et sedda mo käest weel polle taggasi woetud, sepärrast ärge pange pahhaks, et minna kui alles wallitseja, teie emma wahhi alla pannen, kunni selgeks saab, kelle läbbi se suur pahhandus ja kurwasutus on sündinud — sest ta ei tahha keddagi öiete laska rävida." Ja se sai nenda tehtud, kuidas würst rakis, et kül emmake tuggewaste wasto panni — tedda pandi ühte kambri kinni ja waht ukse ette.

Selle järele wandus siis se wiimne kirja toja selgeste: „et funninga emma Toweri lössist selle kirja ta kätte annud, agga ilma et ta olleks teadnud, et mingisuggust pahhandusse teggiat asja seäl sees olli." — Siis pallus keiser Antonius funningast, et temmal woiks lubba olla, nende meeste peäle kohhut moista, ja ütles: „Selle esimesse kirja tojale tulles andeks anda, kes omma kirja Neapli piiskoppi käest sanud ja ka selle wiimsele, kes praego töt wandus.

agga teised peawad ärrapõlletud sama." Sellega olli funningas Hinref rahhul. — Siis pallus keiser ennesele lubba funninga emmaga üksi jutto aiada, mis temmale ka lubbati.

Keiser läks siis funninga emma jure ja ütles: „Kas teate, aumäärt funninga emma, ma läh- hân warfi omma male taggasi, ja kui teil taht- minne on, siis wõttan teid kasa ja lasſen teid abbikasaks kronida; ma armaſtan teid ennam, kui middagi muud mailmas; piddage sepärrast õiete warfi nou, kas tahhate ehk mitte." Se jut rõmuſtas wanna emmaſest wägga ja ta üt- les: Kui teie, aulik keiser, mind abbikasaks lub- bate wõtta, siis tahhan minna ühhe ku pärrast omma poia leiwaſt lahti laſta, et teie siis ka Inglise- ma wallitsuſt omma kätte woite ſada; ja et ma tõeſte teie pole tahhan hoida, ſelle tun- niſtuſſeks annan ſelleſinnatſe kuld kottikeſſe." Agga ni pea, kui ta ſe kuld kotti keisri kätte olli annud, tuli temmal mele, et ka ſe walſſ järrele tehtud pitſer ſeäl kottis olli, — ja pallus siis rutto kotti jälle taggasi, ja lubbas kallimat aſja anda, ſeſt et ſelle wägga alwa ütles olle- wad. Agga keiser ei teinud ſelle juttoga ennam teggemiſtki, waid läks wälja panni kambri ukſe enneſe takka finni. — Kui ta kotti lahti teggi, leidis kohhe walſſ pitſeri ſeſ, läks ja näitis fun- ningale. Sedda nähheſ panni funningas wägga immeſ, ja kâskis wûrſti Helena pitſerit tua. Kui olli todud, ütles funningas: Kuida ſe woib olla? ma ei laſknud jo ennam, kui kolm ainuſt pitſeri tehha, ja nüüd on neid nelli? „Wiſt“,

ütles keiser, „on teie emma üks karmwal ja üllekohtune innimenne, kes sedda neljat on lasknud tehha; sepärrast laske tedda seie kutsuda ja küsfige ta käest, kust temma selle wõtnud.“ Sa kui emma kunninga ette todi, ütles kunningas, et ta ennast surma wasto pididi walmistama keige omma seitsme walle tunnistajaga. Kui emmake sedda külis, sai ta otsogo pöraseks, agga wimaks tunnistas ommeti keif üles: kuida ta kullaseppa ennesele pitseri lasknud tehha ja tedda pärrast ärrahukkand, ja kuida ta omma salla-asjade firjotajat need firjad lasknud firjotada ja teddagi pärrast ärralõppetanud, ja keif mis ta olli teinud.

Siis moistsid wallitsejad sedda otsust, et kunninga emma keige omma seitsme walle tunnistus-mehhega ärrapõlletud pididi sama. Kui need omma tenistust möda omma nuhtlust kätte ollid sanud, läks würist jälle kahhe wallitseja jure ja ütles: „Helena woib omma kahhe lapsaga ehk weel ellus olla — agga kus naad on, sedda ma kül ei tea — sest ma saatfin neid padiga merre peäle, ja mo ödde Maria laskis ennast isse hea melega Helena asemel ärrapõlletada.“ Kui wallitsejad sedda kuulsid, wandusid nemmad teine teisele, mitte enne ühhest lahkuda, ennego Helenat piddid leidnud ollema. — Wallitsusse otsust finnitas kunningas Hinrek jälle ueste würist Rosestri kätte ja läks keisri Antoniussega Helenat otsima. — Need otsigo Helenat, agga senni wõttame meie aega, ja kulame, kuida Helena kahhe lapse käsfi käinud.

Üksford, kui need kaks last jo kuusteistkümmend aastat selle metsmehhe jures ollid olnud ja jo sureks mehheks kaswanud, läks ta nendega merre pole kõndima, jäi ühhes kohtas seisma ja ütles: „Lapsokessed! siin on se koht, kus teid esimest fford näggin ja metsaliste käest ärrapeästsin.“ „Kuida?“ ütlesid lapsed, „eks siis sinna meie isä ei olle?“ — „Ei olle!“ wastas metsmees, „kueteistkümmne aasta eest wõtsin teid siinsammas metsaliste käest ärra, ja sest aiaist ollete minno jures kui lapsed kaswanud ja ellanud ja tahhan teid weelgi hea melega ennese jures pidada, kui agga isä tahhate.“ Agga nemmad kostsid: „Kui sinna meie isä ei olle, siis tahhame sinno jurest kohhe ärramiina, ja senni ühhest maast teisi kääia, kunni omma isä olleme leidnud.“ Tännasid kaswatamisäse eest, jättsid Summalaga ja läksid ärra.

Kui tükki aega ollid käinud, said metsast wälja merre äre ühte saddamasäse, kus Portugale kaupmehhi omma laewaga eest leidsid. Üks kaupmees teiste hulgast küsis nende käest, mis mehhed naad pidid ollema? Nemmad kostsid: „Ei meie tea isägi, kes meie olleme, sest meie ei tunne ei isä egga emma; olleme siin ses metsas ühhe metsmehhe jures ellanud, kelle nimmi Weliks on.“ Kaupmees rõmustas ennast nende noorte meeste lahke ja moistlikko jutto pärrast; ta laskis neile wisipärrast rided tehha, wöttis neid laewa ja andis neile peälegi monned head koppikad tasko rahha. Kolme päwa pärrast said Pumeri linna Almadia male, kus üks leff würesti praua

wallitsejaks olli. — Ja just sel aial olli Inglis-se-ma wallitseja würst Posester ühhe immelikko seggadusse pärrast selle linna al, sedda ärrawõit-mas. — Kaupmees wiis need poisid linna leese würsti praua jure, kus neid armoga wasto woeti, ja neile warši süa anti. Ursus söi küll, agga Kääsi ei tahtnud, waid söi neid metsa juri, mis metsmehhe jurest ärratulleš kasa olli wõtnud. Sepärrast küssis würsti-praua piisofe tüttar, kelle-ga ta ennast selle-aia toitnud? Kääsi kostis: „Kueteistkümmel aastal polle meie mollemad muud sõnud, kui rohka ja jurikid, ühhe metsmehhe ju-res, kes meid selle aia kaswatanud.“ Peäle sedda räkis temma ka keik, mis modi ello neil tännini olnud, mis ülle würsti-praua nende wasto ni armolisefeks läks, et ta neid foggoni ommaks lapsfeks lubbas wõtta.

Agga kui würst Posester ikka alles linna al olli, toufis nalg linna sees. Kui Ursus sedda näggi, andis ta keik würsti-praua toidud, mis temmale ollid tehtud, waeste näljastele, ilma praua teadmatta. Sedda andsid kofkad prauale teada. Ja selle ülle wihhastas ta ennast ja las-kis mollemid linnast wälja aiada. Agga ei tea, kas nored mehhed ollidki weel linna wärrawast wäljas, kui jubba üks kof jälle prauale teatas, et keik pottid, tassid ja waagnad ennam täis, kui enne. Siis sai praua kurwaks, et ta neid olli lasfnud ärra aiada.

Nored mehhed tullid nüüd würst Posetri leri, kus würst nende käest küsis, kust naad piddid tulles? Ursus wastas: „Meid aeti linnast ärra,

et waestele rohkeste andid olleme annud." Teise noremehhe kaelas laegast nähhes, küsis würl, mis seäl sees piddi ollema? Temma kostis: „Selle sees on üks käsi, agga ei ma tea isegi, kust ma sedda ollen sanud." Sedda kuuldes tulli würlstile Helena mele, kelle kae ta lasknud ärra-raiuda; ta pallus, et naad temma jure piddid jama, mis naad ka heamelega teggid. Pea pärrast sedda sai Joseftri ja lesse praua wahhel se läbbi rahho tehtud, et würl Josefster lesse praua ärrakosis. Ta se peäle läks würl omma prauaga Inglisse-male ja wöttis nored mehhed kasa. Kui würl ja ta praua monned näddalad Inglisse-maal ollid ellanud, tahtis praua Ursust nissamma abbiello rikkumisse tee peäle sata, kui üks-kord Potiwari naene Jakobis poega Josepiti. Se teggi nore mehhele ni suurt häbbi ja hirmo, et ta seält omma wennaga filmapilk ärraläks ja Prantsusse male purjetas. Seäl said nemmad Puloni linna. Ta seält läksid nemmad Turo linna piiskoppi maiasse. Piiskop küsis nende käest, kust naad pärralt piddid ollema? — Nemmad räkisid kuida nende käsi siit sadik olli käinud. Nende juttust moistis piiskop warssi, et naad alles ristmatta ollid; ta ristitas neid ja nimmetas Kät Riksiusseks ja Ursust Martiniks. — Mollamad jäid piiskoppile teenriks. Martin maia-üllewaatjaks Riksius toapoisiks. — Jägo nored mehhed tenima, — meie tahhame Helenat ka wahhel mele tulletada.

Kuusteistkümmend aastat olli Helena Nanteesse linnas willetsfalt ferjamisse warral ellanud. Siis

läks ferd Turo linna, kus ta ka piiskoppi mai-
asse andid läks palluma, — ja ta poeg Martin
andis. Ei naad kül teineteist ei tundnud, agga ni
pea, kui üks-teist näggid, hakkas mollematte werri
kangeste jooksuma, ilma et olleksid teadnud, kust
se tuli. Nüüd kulame ka Helena isä ja mehhe
lugu.

Senna ja tenna merresid ja maid möda käies
Helenat otsides said keiser Antonius ja funnin-
gas Hinrek Turo linna. Seal saatsid nemmad
linna piiskoppile ennestest sanna ja pallusid lub-
ba, pariks päwaks senna jada. Sedda lubba
andis piiskop, ja sõitis peälegi omma teenrittega
ratsa nende wasto, kus wastastikko mollemilt
poolt suurt auustamist tehti. See peäl linna
minnes rakis funningas Hinrek piiskoppile keif
ommad loud ülles. Piiskoppi teenritte hulka
ollid ka Martin ja Miksius, kedda nähhes fun-
ningas piiskoppi käest küsis: „Kust ja mis no-
red mehhed need on?“ Siis rakis piiskop, mil
wisil nemmad ta jure tulnud ja keif, mis ta neist
teadis. — Piiskoppi maia ees olli suur hulk
waesid, kes keif armoandid pallusid; nende hulka
ka Helena, kes omma isä ja meest nähhes isse-
enneses öhkas: „Oh ma willets ja õnneto inni-
menne! mis ollen ma teile kummagile kurja tei-
nud, et mind kui rööwlit taggaaiate!?“ Kartusse
pärast, et kedda peaks tuntama, läks ta seält
ärä ja hoidis ennast warjul senni, kui keiser ja
funningas seält linnast jälle ärraläksid — sest
Helena ei teadnud kedda, mis pärast kedda nüüd
taggaotsiti.

Kui keik sured mehhed piiskoppi suurdes söma toas kous olland, et warsi söma piddid hakkama, läks Martin kōki ja jaggas keik road, mis leidis, waestele, kes seäl liggijärges sadamal olland. Sedda fulutasid monningad teenrid piiskoppile ja ütlesid: „Teie sureks häbbiks nende suurte woõraсте ees on Martin keik road, mis louneks walmistud olland, hilparakatte ja kaltsakattele jagganud.“ — Martinit käskis piiskop selle jutto peäle ennese jure kutsuda, — ja ütles temmale: „Mis tempo sa olled teinud? keik parremad road andsid waestele, mis ma nüüd omma auwäärt woõraстеle tahhan ette panna?“ „Jah, auwäärt piiskop!“ kostis Martin, „Summalale peab enne andma, kui innimestele; agga kui teie ja teie küllalissed keik parremad sutäied ollete ärrasõnud, siis ei oleks neid enam waestele anda; agga nendele peab keige parremat antama, sest mis waestele antakse, sedda antakse Summalale, ja mis Summale antakse, kas se siis õigusse polest ei pea keige parrem ollema?“

Sai Martin häddaste omma jutto lõppetanud, tuli üks kōkka pois kōgist jookstes ja ütles: „Aus isand piiskop! laske agga ommad woõrad sömalauda istuda, sest kōök on nenda keiksuggu roga täis, et ei tea, kuhho keik panna.“ — Sedda rogade hulka olli Summal isse kōki õnnistanud — Sedda kuuldes immetelles piiskop wägga ja ütles: „Martin, sa tenid mind, agga se oleks õigem, kui minna sinno tener oleks; te eddespiddi keik mis so melest õige, — keik mo maia ja asfi olgo sinno melewalla al.“ Se peäle is-

tusid piiskop ja ta küllalised lauda ja Martin ja Riksius tenisid neid. Agga Riksiusse peäle wahtis kuningas Hinrek wägga terraselt, isse-ärranis selle laeka pärrast, mis temmal kaelas olli; küsis wimaks, mis seal sees piddi ollema? Riksius wastas: „Ärge pange pahhaks — ei ma tahha räkida.“ Agga kuningas ja ka teisedki melitasid tedda senni, kunni ta kae laekast wälja wöttis ja kuningale näitas. Se, omma sõrmust kohhe ärratundes, hüdis waljo heäleaga: „Se on jo minno kalli abbikasa Helena käsfi, mis würst Rosester temmal otsast ärra lastnud raiuda. Täis süddamelikko rõmo tõusis kuningas laua ärest ülles, hakkas noorte meeste kaela, andis neile suud ja ütles rõõmsa heäleaga: „Summal olgo tännatud, et ommeti üksford ommad armsad poisid jälle ollen leidnud, kedda jo ammo furnud armasin ollewad!“ Ollid ka Martin ja Riksius wägga rõõmsad, et omma isja ollid leidnud; agga ommeti se weel neid kurwastas, et naad ei teadnud, kus nende emma piddi ollema. Keiser Antoniuski rõmustas ennast omma tütre lapsi nähhes, agga olli ka jälle nende emma pärrast kurw. Pärrast sõmaaega pallus Riksius omma isjat, et ta temmale piddi räkima, millal ja kust ta selle kae sanud, ja selle pärralt se piddi ollema.

Siis selletas isja temmale ärra, et se ta emma käsfi olli ja ka weel kedda, kuida emma luggu olnud. Se kurwastas mollemid, ja naad wandusid würst Rosestrile kedda kurja tassuda, mis temma nende emmale teinud. Agga kuningas

wabbandas wūrsti ja ütles, et ta sedda teinud, ilma, et temmal sest süüd olleks. Siis jäid nemmad ka rahhule.

Selle rõmo pärast, et kuningas Hinrek ommad lapsed leidnud, piddas ta omma laste ja keisri Antoniussega nou, nattohesseks aiaks foio ja reisist puhkama minna, ja pärast jälle Helenat otsima.

Sa kui naad keif neljakesste Londoni linna said, tulli wūrst Rosester nende wasto, neid terretama. Omma kuninga käest kuuldes, et need kaks noort meest, kes nende jures ollid, Helena poiad ollid, langes ta noorte meeste ette põlweli ja passus andeks, et ta teadmatta nende emmale waewa teinud. Sedda anti ka hea melega andeks. — Tehko keiser ja kuningas omma poegadega, mis nende melest õige ja hea; lähme meie jälle wahhel Helena luggo kulama.

Kui Helena tükki aega Turo linna oli ellanud, todi temmale need walle sannumid, et Turlased keisri Antoniusse ja kuninga Hinreko ärratapnud, ja et nende furno-kehhad Neapli linna pidid ollema. Silmapilk hakkas ka Neapliisse minnema, et ehk weel neid wimist korda nähha pidid sama. Kui monne päwa pärast seina sai, kulis kül, et se walle oli — agga ommeti, et ta kord jo seäl oli, tahtis seina jada, ja katsuma, kuidas ello seäl pidid minnema. Ulsat möda eddasi minnes juhtus wanna piiskop temmale wasto tulles, kelle ette ta põlweli langes ja andid passus. Temmal ühte ainust kät nähhes, küsis piiskop: „Mis õnnetus sinno teise käele

juhtunud?" „Nuväärt isä piiskop!" kostis ta, „ollen Euro linnast pärralt; juhtusin ükskord rõõwlitte kimpo kes mulle liga tahtsid teha, ja kui keigest wäest ja rammust wasto hakkasin, löi üks nende seast moögaga mo käe otsast ärra; wimaes tulli teisi innimeesi järrele, kes mind nende käest päästsid." Siis küsis piiskop, kas ta keiser Antoniusse tütrest Helenast middagi piddi kuulnud ollema, kel ka nisamma üks ainus käsi. — „Jah, mo isäand", ütles ta, „se innimenne ellas terweste kümme aastat minno isä maias; pärrast läks ta seält ärra, kui omma isä ja meest seäl näggi, kes tedda tagga otsisid, et tedda pidid ärrapõlletama." — „Armaustuise pärrast omma õe tütre wasto ja temma mällestukses", ütles piiskop, „tahhan sind omma maiasse wõtta ja sulle ni kaua süa ja kortert lubbada, kui minna ellan." Selle lubbamiise eest tänna Helena wägga, agga ei ta tahtnud kusagile maiale korterisse jada, kui treppi alla ja toido polest igga-pääw piisut leiba. „Mo tüttar", ütles piiskop, „keis sündko ni kui tahhad." Siis läks Helena, wõttis nattokesse õlgi, wiis treppi alla ja jäi senna korterisse. — Seäl käis piiskop tedda saggedaiste waatmas, istus ta jure mahha ja kõnneles temmaga monnest ja mitmest asjast; sest ta olli arro sanud, et ta jummalakartlik innimenne olli. — Agga oh kahjo! olles ta tedda tunnud, ehk teädnud, kes ta olli, kül ta olles parreminne temma eest hoolt kandnud.

Kui nüüd keiser Antonius ja kuningas Hinrek pärrast poegade leidmist poegadega seltsis jälle

nelly aastat Helenat olli otsinud, kirjotas Neapli piiskop omma õemehhele, et ta maias üks naesterahwas, kes Helenast teadust woib anda. Neid sannumid kätte saades ollid keis neljakesste (keiser ja kuningas omma kahhe poiaga) üllewägga rõõmsad; lastsid laewad kohhendada, kus kohendamist olli, ja kiusasid merd kaudo öiete rutto Neaplisse sada. Agga ni pea, kui Helena kulis, et jo keiser Antonius ja kuningas Hinrek Neapli linna alla tulnud, kirjotas ühhe piiskopesse seddeli, panni omma asfeme peäle ja läks kellegi hinge teadmatta Neaplist ärra ja jälle Turo linna taggasi. Seäl seddeli peäl olli luggeda: „Minna, Helena, kes ma nelli terwet aastat siin, selle piiskoppi omma onno treppi al ollen ellanud, terretan omma isfat keisert Antoniusst ja omma meest kuningast Hinrekut, kes mind ilmasjüta taggaaiawad ja ärratappa püüdwad.“ Warsti, kui need nelli Helena otsiat Neaplisse ollid sanud, wiis piiskop neid seina treppi alla, kus Helena asfet olli olnud; agga ei leidnud Helenat ennam eest. Selle ülle immeks pannes kutsus piiskop ühhe teenri, kes tahha treppi alla pimmedasse nurka piddi watama minnema, kas ta seäl ehk piddi wahhest maggama. Tener läks, agga ei leidnud tedda mitte, waid selle asfemel ühhe piiskopesse seddeli Helena maggades-põhkude peält, mis ta piiskoppi kätte andis. — Seält leidis piiskop need sannad, mis meil jo teada on, ja lugges neid ka Helena otsijattele. Agga kegi ei olnud ni ärraehmatand kui piiskop, kui sedda teada olli sanud, et ta õe-tüttar ni kaua

aega ta jures ellanud, ilma et ta temmast arro olleks sanud, kes ta olli.

Helena issa, abbikaas ja lapsed, kui naad Neaplis muud polnud sanud, kui uut kurvastust, pöörsid warssi jälle taggasi ja said Prantsusemale Turo linna, kust üksford kuningas Hinrek ommad lapsed olli leidnud. Seäl puhkasid nemmad monned päwad. Paar päwa pärrast sedda, kui naad Turo linna alla ollid sanud, juhtus, et Helena (kes ka seäl olli, ni kui meil jo luggeda olli, et ta Neaplist kohhe Turo linna läks), et temma jöest ennesele wet läks toma. Agga emalt näggi tedda üks funninga kutsar, kes hobbosid jootma ja uiutama läks, et temmal üks ainus käsfi olli. Sepärrast hakkas ta kohhe armama, et se ehk Helena woiks olla, läks liggimale, teretas ja küsis, kus ta asset pididi ollema. Selle küssemisse peäle ehmatas Helena ärra, ei lausund sannagi wasto ja läks ruttuste ommad teed. Agga kutsar panni holega tähhele, kus külgi ja misuggusekse maiasse ta läks, sõitis rutto forteri paika, andis hobbosed teiste holeks, läks funninga jure ja teatas sedda asja funningale — et ta ühhe-käega naesterahwa näinud. Daewalikko rõmo tundis funningas neid sanno kuuldes, ja ütles kutsarile: „Kui sa selle naesterahwa mo jure tood ja se minno kallis Helena on, siis tahhan sulle kakskümmend naela kulda meleheaks anda.

Warssi kirjotas ka funningas würst Losestrile Ingliseemale need rõõmsad sannumed, et ta omma abbikasat lodab leidwad. — Agga kirja kandja,

kes würestile kirja piddi wima, effis metsas, kust temmal läbbi olli minna, ärra; leidis wimaš ühhe piisofešse jalgte — sedda möda läks ta eddasi, kunni metsmehhe Weliksi kopa jure sai. Sellele ta räkis omma eksimisše luggu, ja et ta Inglise male lähhäb, ja ka sedda: et ta kunninga faks poega ni ja ni kaua ühhe metsmehhe Weliksi jures olnud ja nüüd omma isat leidnud. Metsmees sai wägga rõõmsaks sedda wimist jutto kuuldes, juhhatas kunninga kirja-kandja õige tee peäle ja isse läks filmapilk Turo linna. Agga kui ta piiskoppi maiasše tahtis minna, kus ta kaswatikkud ja nende isä ööldi ollewad, ei tahtnud uksehoidja tedda sišse lašta, waid ütles tiggida sanna ja heäleaga: „Mis sinnosuggusel seie asja?“ Metsmees kostis: „Mul on sakstega kõnnelemist!“ — „Sinnosuggusel sakstega kõnnelemist!“ küssendas uksehoidja, ja andis temmale keppiga pähhä. — Keik teenrid ja poisid tullid nüüd nago kaarnad metsmehhe ümber, sest temmal olli immelik näggo ja rided ollid rohhus ja rohho jurikattest, pu lehtest ja jurikestest kofko punnutud. Siis juhtus ka Martin sedda nägema, läks liggi ja tundis kohhe omma kaswataja ärra, hakkas ta kaela ja ütles: „Terre tullemast mo armas isä! kuida käsfi nüüd käib?“ Metsmees kostis: „Summal olgo tännatud! minno luggu lähhäb ikka wanna wisi; agga kuida sinno käsfi käib, mo poeg Ursus, ja mis Käsfi teeb?“ „Armas isä“, ütles Martin, „meie olleme nüüd jo rištitud: minno nimmi pandi Martin ja mo wenna Kae nimmi Riksius.“ — Ag-

ga uksehoidja, kes metsmest olli lõnud, sai Martin käest tappelda.

Siis wiis Martin metsmehhe suurde tuppa, kus teised sured mehed kous ollid ja ütles omma wennale: „Riksius! kas tunned sedda meest?“ „Oh!“ ütles Riksius ja kargas toli peält ülles, „se on jo meie wanna kaswataja ja isä! läks rõmuštes ta jure ja andis temmale mitto korda suud ja ütles omma isäle: „Wata, mo kallis isä! se on meie endine isä, kes meid metsalište lõuge wahhelt ärrapeästnud ja kuusteistkümmend aastat kaswatanud.“ — Selle järrele todi ka jo loune-roog laua peäle. — Ja kuningas Hinrek tännaš metsmest omma poegade peästmiše ja kaswatamiše eest, hakkas ta kätte kinni ja wiis söma laua äre, et ta nendega seltsis pididi söma. Agga kui ta nende roga pišut sai maitšnud, tundis ta, et sišsekond rahhul ei olnud, sest et ta norest aeast sadik rohtude ja juurtega olli öppind — wöttis monned jured pouest, mis kotto tulles kasa olli wötnud, ja söi neid — need ollid ta melešt maggusamad, kui kallid road. — Kui ta mõnned päwad seäl olli olnud, läks ta metsa omma kopaše taggaši.

Se kutsar, kes kuningale ühhe-käega innimest ütles näinud ollewad, läks kahhekümne naela kulla isfoga rutto seäna maiasše, kuhho Helenat olli näinud siše minnewad. Seält leidis ühhe wannaldasše naesterahwa eest, kes ennast ühhe käega innimestest suggugi ei üttelnud teadwad. Agga et kutsar selgeste olli näinud tedda just seäna maiasše siše minnewad, sepärrast olli ta

julge, — ähwardas naesterahwast wangi lasta panna ehk koggoni ärratappa, kui mitte omma koddakonnast wälja ei piddand saatma. Need ähwardamissed pannid naesterahwa hirmuma, näitis ühhe sure wanna laeka, kus Helena ütles fees ollewad. — Kui Helena sedda kulis, et ta maia-perrenaene tedda olli üllestunniistanud, fargas kohhe isse laekast wälja, langes kutsari ette põlweli ja pallus tedda Summala keli, et ta tedda mitte omma isä ja mehhe kätte piddand wima ja ütles: „Mis süddame rahho ja römo sinna ommeti sest saad, kui mind ärrahukkatakse;“ — ja nuttis ni halledaste, et kutsarilgi wessi filmi tulli. Agga ta tõstis tedda (Helenat) jälle püsti ja ütles: „Kulif ja auustamisse wäärt funninga praua! ma pallun teid, ärge nutke; ma wannun teile taewa ja ma Summala ja temma pühhade jures, et teile mingisuggust pahha ei pea tehtama, waid wõtwad teid sure auga wasto teie isä, mees ja lapsed ja keif sured her-rad, kes piiskoppi maiaš kous on; tulge agga ilma kartusseta — seäl otawad teid keif sure iggatsemisfega, et teid römoga wasto wõtta.“

Et kül kutsar omma moistlikko ja tõssise jut-toga Helena süddamest wimist kartust ei joudnud wälja aiada, agga ta armastus omma laste wasto andis temmale julgust, et wimakš läks. Run-ningas olli pitkifilmi odand — ja kui Helenat alles emalt kaugelt näggi tullewad, sai ta römo pärrast nago teiseks innimesseks, hüdis keige lah-kema ja röömsama heälega: „Martin ja Ri-fius, mo armad lapsed! et tulge wadage, kust

teie emma ja minno kallis abbikasa tulles!" ja jooksis kui laps Helena wasto, terretas ja haikas ta kaela ümber ja nuttis nago laps, et ta tedda jälle olli leidnud. Nisamma armoga ja rõmoga wõtsid tedda ta poiad ja ta isä Antonius wasto. Keif ühtlase pallusid andeks sedda, mis naad fegi temma wasto ollid ekfinud, mis temma ka neile keigest süddamest andeks andis.

Selle järrele laskis kuningas temmale puhad rided murretseda, ni kui kuninga abbikasa tarwis, ja peti terweste kümme päwa rõmpäiwi selle sure pitka kurwastusse mõdaminnesse mällestusfeks. Siis läksid seält keif Neapli liina piiskoppile ka neid röömsaid sõnnumid isse kätte wima. Seäl wõeti neid sure au ja rõmoga wasto, — ja peäle sedda kaswis piiskoppi allandlikko palwe pärrest Helena käksi jälle otša, et se sai nenda, nago polleks ialgi otšast ärra olnud. Ja kui naad tükki aega Neapli liinas ollid olnud, läks keiser Antonius Dürgi male Konstantinopli liina taggasi, kus ta warši ärra surri, — ja et temmal muid lapsi peäle Helena ei olnud, nimmetas ta omma tütre poega Niksiust ennese rigi aujärje pärriaks. Kuningas Hinrek ja ta abbikasa jäid ello-otsani Neapli liina — ja Martin sai omma isä asemele Inglišma kuningaks, kus tedda kroniti ja kus ta nisamma, kui ta wannemadki, jummalakartlikko ello ellas omma ello otsani.

